

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Finanstilsynet orienterer

Pensjonskonferansen 24. april 2013

Runa Kristiane Sæther

Innhold

1. Nytt dødelighetsgrunnlag
2. Stedlig tilsyn
3. Finanstilsynets stresstester
4. Nytt tjenstepensjonsdirektiv (IORP II)
5. Beregningsstudie for IORP II

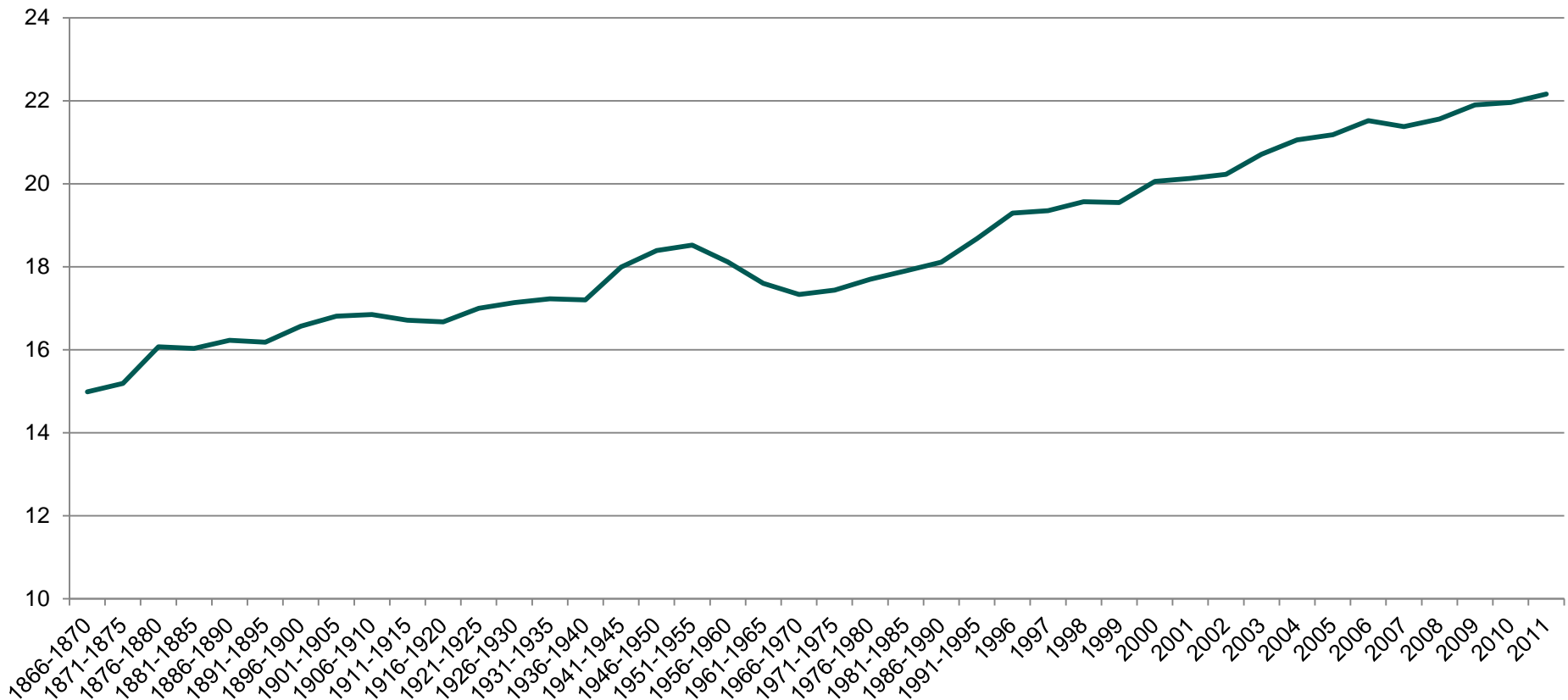
1. Nytt dødelighetsgrunnlag

Krav til pristariff og forsikringstekniske avsetninger

- Hovedregel: Det skal til enhver tid være forsikringstekniske avsetninger for å sikre foreliggende forsikringsforpliktelser.
- Pensjonsinnretningene skal ha en pristariff som inkluderer et dødelighetsgrunnlag. Pristariffen benyttes ved beregning av premier og forsikringstekniske avsetninger.
- Pensjonsinnretningene skal benytte premier som står i rimelig forhold til risikoen som overtas og selskapets økonomi.
- Finanstilsynet fører tilsyn med at pensjonsinnretningene er forsvarlig reservert.
- Krav om at pristariff for personrisiko bygger på senest oppdaterte risikostatistikk.

Levealderen øker...

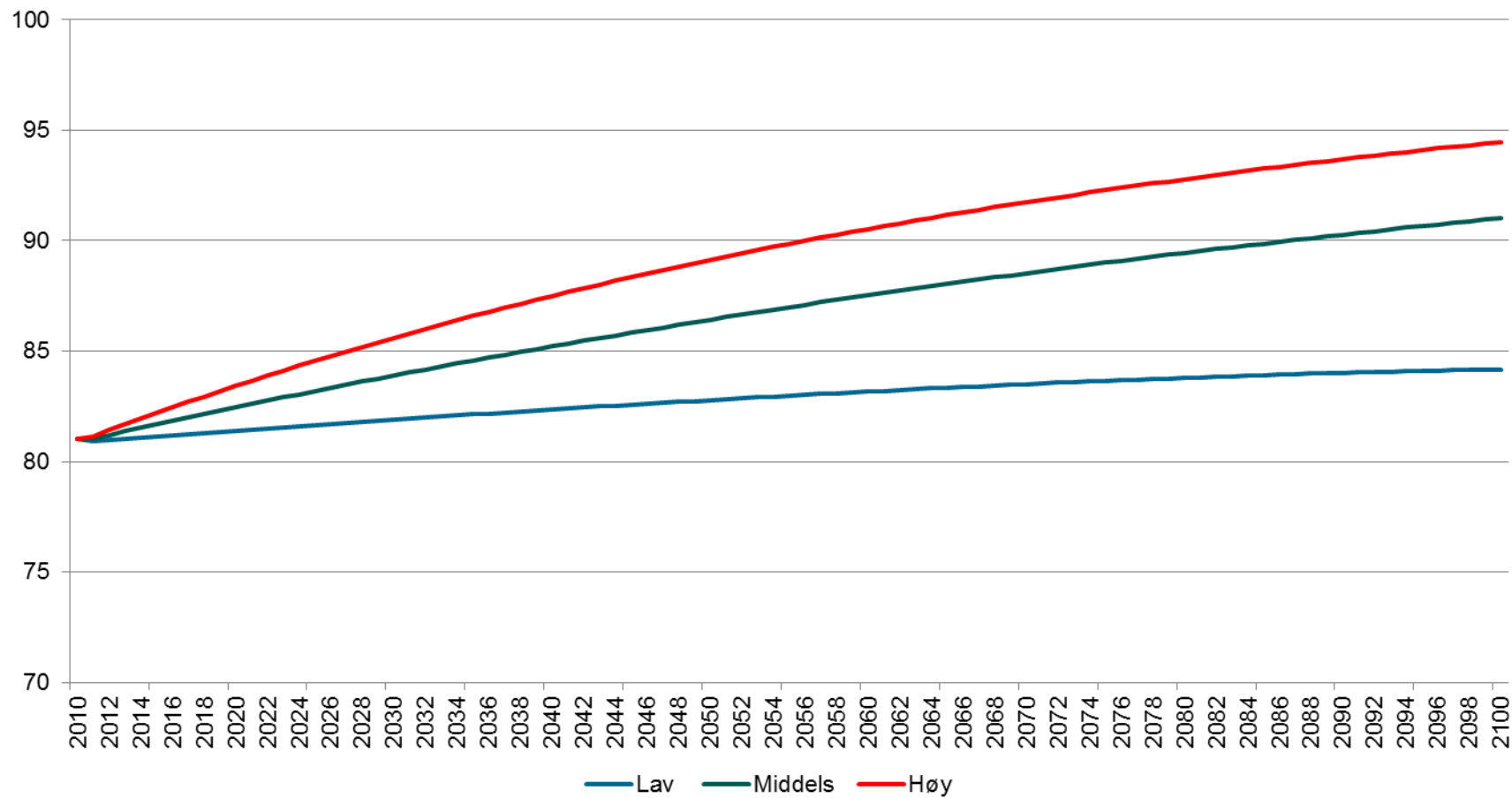
Forventet gjenstående levealder for en 60-årig mann

Kilde: SSB

...og øker...

Forventet levealder for nyfødte - begge kjønn

Kilde: SSB

Oppreservering for økt levealder – litt historie

- K1963-grunnlaget lå fast i nærmere 40 år
- K2005-grunnlaget implementert 1. januar 2008
 - Betydelig behov for oppreservering for alderspensjoner, men det ble frigjort midler fra etterlattepensjoner
 - Nettoeffekt: et samlet oppreserveringsbehov for livselskapene på ca 3 prosent av premiereserven
 - Gode avkastningsresultater i 2007 la grunnlag for at mye av oppreserveringen ble gjennomført umiddelbart
 - Overskuddsdelingen (i tidligere lovgivning) medførte at oppreserveringen ble finansiert 65 % / 35 % av kunder og livselskap

Nytt dødelighetsgrunnlag

- De nye tariffene fra 2008 (K2005) ble etter kort tid funnet for svake.
- På bakgrunn av (fortsatt) nedgang i dødelighet i den norske befolkningen de senere årene, tok FT i brev til FNO av september 2010 opp at det var grunnlag for å foreta en fornyet gjennomgang av dødelighetsforutsetningene i kollektiv pensjonsforsikring.
- FNO viste i svarbrevet av oktober 2010 til at næringen ville følge opp saken.

K2013 – nye dødelighetsgrunnlag

Fastsatt av Finanstilsynet 8. mars 2013 med virkning fra 2014.

- Dynamisk dødelighetsgrunnlag (forbedring i dødeligheten i alle kalenderår i perioden)
- Har fastsatt en 'startdødelighet' basert på faktisk dødelighet i forsikringsbestanden tillagt en margin på 12 prosent
- Utviklingen i dødeligheten er basert på SSB's mellomalternativ tillagt 10 prosent margin
- Marginene er basert på
 - ulikheter mellom forsikringsbestanden og befolkningen som helhet (forsikret bestand lever lenger)
 - sammenheng mellom premiereserve (/inntekt) og levealder (de med høy inntekt har lavere dødelighet)

K2013 – nye dødelighetsgrunnlag

K2013 => betydelig økning i kravet til forsikringstekniske avsetninger – lavere i offentlig sektor

- Åpnet for opptrappingsplaner; maksimalt fem år fra 2014
- Minimum 20 prosent av det samlede oppreserveringsbehovet til ny dødelighetstariff bør dekkes av pensjonsinnretningene

Brev til alle pensjonsinnretningene

18. desember 2012

- Minner om hovedbestemmelsen: tilstrekkelige forsikringsmessige avsetninger til enhver tid.
- Økning i levealderen gir behov for en **vesentlig** styrking av forsikringsmessige avsetninger.
- Finanstilsynet understreker viktigheten av at pensjonsinnretningene viderefører den oppreserveringen i kollektiv pensjonsforsikring som de fleste pensjonsinnretningene påbegynte i 2011 – tilstrekkelig premiereserve anses som viktigste element i soliditetssystemet.

Brev til Pensjonskasseforeningen

9. april 2013

- Finanstilsynet har ingen innvendinger mot at overskudd som avsettes til oppservering, avsettes som en del av pensjonsordningens premiereserve, og ikke tilordnes det enkelte medlem før nytt dødelighetsgrunnlag er implementert.
- Det er ikke forsvarlig å prioritere at risiko- og avkastningsoverskudd anvendes til bufferkapital i form av TA, eller til oppskrivning av ytelser eller ved overføring til premiefond, i en situasjon hvor de underliggende premiereserver ikke er tilstrekkelige.
- Det ikke anledning til å overføre administrasjonsreserve til (netto) premiereserve.

2. Stedlig tilsyn

- Hovedkriterier ved valg av kandidater for stedlig tilsyn:
 - størrelse
 - frekvens (seneste stedlige tilsyn)
 - "*early warning*"-indikatorer (herunder stresstester)
- Finanstilsynet har i 2012 og hittil i 2013 gjennomført stedlige tilsyn i 3 kommunale og 6 private pensjonskasser
- Fra rapportene vil vi særlig fremheve:
 - Viktigheten av å sikre tilfredsstillende samlet kompetanse i styret
 - jf. kravene til rutiner for egnethetsvurderinger (rundskriv 5/2012)
 - jf. kravet til at styret årlig skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse (risikostyringsforskriften § 3)

3. Finanstilsynets stresstester

- Rapporteringsplikten er utvidet til alle pensjonskasser (4. kvartal 2012).
- Stresstestene er et viktig tilsynsverktøy ("*early warning*").
- Stresstestene gir pensjonskassene et bedre grunnlag for å vurdere hvilke faktorer som kan påvirke pensjonsinnretningenes finansielle stilling.
- Stresstestene vil forberede pensjonskassene på nye solvensregler.

Finanstilsynets stresstester (forts.)

- Stresstest II skal belyse pensjonskassens evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav.

Bufferkapitalutnyttelse (stresstest II) per 4. kvartal 2012:

Pensjonskasser	Uveid snitt	Uveid snitt av de 5 høyeste	Høyest
over 2 mrd.	75 %	104 %	123 %
under 2 mrd.	74 %	143 %	185 %

- Finanstilsynet anser at en bufferkapitalutnyttelse over 150 % utgjør en betydelig risiko for brudd på gjeldende soliditets- og sikkerhetskrav.

Finanstilsynets stresstester (forts.)

- Stresstest I viser underliggende ("reell") risiko på en bedre måte enn stresstest II.
- Bufferkapitalutnyttelsen (stresstest I) per 4. kvartal 2012:
 - 4 kasser rapporterte negativ bufferkapital og én svært lav buffer
 - Uveid snitt av øvrige kasser:
 - Kommunale: 91 %
 - Private: 118 %
- Finanstilsynet anser at en bufferkapitalutnyttelse over 200 % utgjør høy risiko.
- Mer kompleks metode enn stresstest II: resultatene må tolkes med varsomhet.
 - Ulik praksis for beregning av fortjenesteelementer og avvik mellom dagens avsetninger og beste estimat vanskeliggjør sammenligning av pensjonskassene.

Finanstilsynets stresstester (forts.)

- Finanstilsynet vil sende et generelt brev til alle pensjonskasser om rapporteringen.
- Pensjonskasser som anses å ha et svært høyt risikonivå, vil motta oppfølgingsbrev om dette.
 - Disse tilbakemeldingene vil i all hovedsak være basert på stresstest II.
 - Tre pensjonskasser vil motta slik tilbakemelding basert på rapporteringen per 4. kvartal 2012.
- Finanstilsynet vil oppfordre pensjonskassene til å bruke stresstest I til å analysere sin faktiske finansielle stilling og legge planer for eventuelle nødvendige fremtidige tilpasninger av virksomheten.

4. Nytt tjenestepensjonsdirektiv (IORP II)

- IORP II er det planlagte nye solvensregelverket for europeiske pensjonsforetak
- Ved behandlingen av Solvens II- direktivet ble det vedtatt at EU-kommisjonen skulle utarbeide solvensregler for tjenestepensjonsforetak til erstatning for det gjeldende kravet.
- Hensikten med det nye tjenestepensjonsdirektivet er en fullharmonisering av regelverket for tjenestepensjonsforetak i EU for å styrke det felles indre marked, og sikre soliditeten bl.a. gjennom å innføre risikobasert tilsyn.
- Kommisjonen legger opp til at det nye regelverket skal ha en struktur som tilsvarer Solvens II- regelverket.

IORP II – aktuelle prosesser

- Våren 2011 henvendte EU-kommisjonen seg til EIOPA for å få forslag til endringer/utvidelser til gjeldende direktiv.
- Til sammen 23 relevante områder ble kartlagt, hvorav verdifastsettelse av forpliktelser og angivelse av tilgjengelige midler (kapital) var ett område, sikringsmekanismer et annet. Det ble tatt utgangspunkt i Solvens II i kartlegging og løsningsforslag for disse to områdene.
- EIOPA sendte sin endelige forslag/anbefaling til EU-kommisjonen februar 2012, og EU-kommisjonen planla å fremsette forslag til nytt/endret tjenstepensjonsdirektiv i juni 2013 (utsatt fra høsten 2012) – dette er nå ytterligere utsatt.
- Tidligst gjeldende fra 1.1.2015, men vil neppe bli gjort gjeldende før Solvens II er trådt i kraft.

5. Beregningsstudie for IORP II

- Kommisjonen ba EIOPA om å gjennomføre en beregningsstudie for å teste ut tallmessige konsekvenser, dette for sitt eget arbeid med regelverksendringene.
- Beregningsstudien ble gjennomført høsten/vinteren 2012/13, der Finanstilsynet ba de syv største pensjonskassene i Norge om å delta.
- Til sammen åtte av medlemslandene deltok i beregningsstudien: England, Irland, Nederland, Belgia, Portugal, Tyskland, Sverige og Norge.
- Fokus har vært på ytelsesbaserte pensjonsordninger (DB), eller ordninger med spesifikke garantier (ytelser) overfor medlemmene

EU-kommisjonens beregningsstudie

- status

- EIOPA planlegger å utarbeide en endelig rapport fra beregningsstudien til EU-kommisjonen i løpet av juni 2013.
- EIOPA oversendte 9. april 2013, etter anmodning fra EU-kommisjonen, en foreløpig rapport. Denne er tilgjengelig på EIOPA sine hjemmesider.

QIS on IORPs

Preliminary Results for the European Commission

- Nærmere angivelse om relevante forhold i de enkelte land som deltok i beregningsstudien framkommer i denne rapporten

Resultater fra beregningsstudien

- Beregningsstudien viser at de fleste pensjonskassene ikke har tilstrekkelig solvenskapital til å dekke solvenskapitalkravet
- Etter dagens regelverk (Solvens I) var samlet solvensdekning 327 prosent ved utgangen av 2011 for pensjonskassene samlet
- Den samlede solvensdekningen i beregningsstudien var 65 prosent
- Nedgangen i solvensdekningen sammenlignet med gjeldende soliditetsregelverk skyldes både
 - et økt solvenskapitalkrav
 - redusert solvenskapital

Resultater fra beregningsstudien (forts.)

Økt solvenskapitalkrav:

- Solvenskapitalkravet under Solvens I er primært rettet inn mot forsikringsrisiko.
- Solvenskapitalkravet i nytt soliditetsregelverk for pensjonskassene skal beregnes slik at det i prinsippet dekker alle typer kvantifiserbar risiko, dvs. forsikringsrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko.
- Resultatene fra beregningsstudien viser at solvenskapitalkravet var 2,4 ganger høyere enn gjeldende solvenskapitalkrav under Solvens I.
- Dette har en negativ effekt på solvensdekningen.

Resultater fra beregningsstudien (forts.)

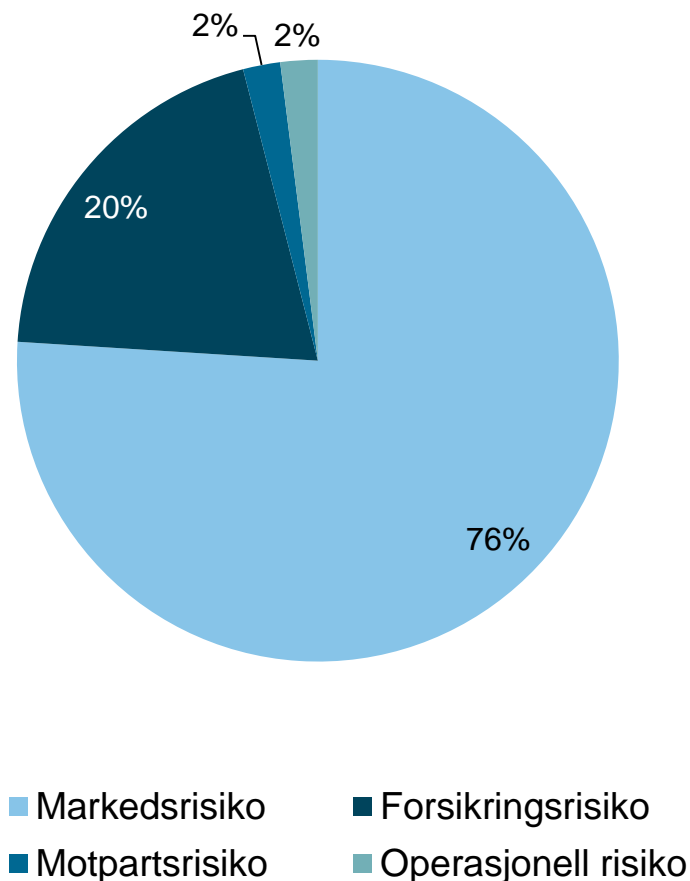
Redusert kapital:

- Nytt soliditetsregelverk for pensjonskassene innebærer markedsverdivurdering av forsikringsforpliktelsene
- De forsikringstekniske avsetningene økte med om lag 5 prosent i forhold til dagens forsikringstekniske avsetninger for alle pensjonskassene under ett
- Ettersom kapitalen i hovedsak er gitt ved markedsverdi av eiendeler fratrukket markedsverdien av forpliktelsene, medfører økningen i forsikringstekniske avsetninger at solvenskapitalen til å dekke solvenskapitalkravet reduseres
- Dette har også en negativ effekt på solvensdekningen

Kapitalkrav for ulike risikoområder

Kapitalkrav før diversifiseringseffekter

Observasjoner

- Kapitalkrav for markedsrisiko utgjør 76 prosent av samlet kapitalkrav før diversifiseringseffekter
- Kapitalkrav for forsikringsrisiko utgjør 20 prosent av samlet kapitalkrav før diversifiseringseffekter
- Kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar lite til det samlede kapitalkravet

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Pensjonskassekonferansen 24. april 2012